

Årsrapport 2016

Språkrådet

Del I: Leders innledning

Språkrådet har i 2016 kanalisert ressurser og arbeidsinnsats etter de særskilt prioriterte målene vi har hatt i perioden, slik de er omtalt i Språkrådets tildelingsbrev for 2016 og utviklet videre i Språkrådets virksomhetsplan. Årsrapporten er i struktur lagt opp etter hovedmålene våre for 2016, og den gjør i tillegg kort rede for resultater på Språkrådets langsiktige og faste ansvarsområder.

I 2016 har organisasjonen prioritert tiltak som retter seg mot norsk språk i arbeids- og næringsliv og språkvalg i høyere utdanning, ut fra et mål om økt bruk av norsk i denne sektoren. Sammen med bransjeorganisasjonen Finans Norge har vi lansert et program for godt språk i pensjons- og livsforsikringsbransjen. Språkrådet har bidratt med vår etablerte metodikk for systematisk arbeid med god terminologi og klart språk, men ansvaret for gjennomføring og oppfølging ligger på bransjen selv. Vi mener denne typen samarbeid med store næringslivsaktører er en framtidsrettet og lovende arbeidsmåte, og vil bruke de gode erfaringene i videre arbeid med språk i næringslivet.

Språkrådet startet i 2015 et språkprosjekt for universitets- og høyskolesektoren. Norges Handelshøyskole er partner i arbeidet, og målet er å utvikle en mønsterpraksismodell for parallell bruk av norsk og engelsk, slik at sektoren i framtiden kan gjøre gode og kloke valg av språk i undervisning, i pensumlitteratur, i oppgaver og i studieadministrasjon. Prosjektet har også en nordisk dimensjon og er relevant for den høyere utdanningssektoren i nabolandene våre.

I mai 2016 åpnet vi sammen med Multiling (UiO) og Oslo Museum språkutstillingen «Oslo sier. Språk i byen». Utstillingen er et viktig ledd i arbeidet vårt på skolefeltet (jf. omtale i kap. III) og har vært en publikumssuksess.

I 2016 var tema for Språkdagen «Hvem eier språket?». Ved denne anledningen presenterte vi en undersøkelse av genusvariasjon i bokmål og nynorsk. Valg av tema på Språkdagen markerte starten på en intensivt satsing på normkunnskap i språkbrukersamfunnet i 2017.

Språkrådet har i 2016 inngått avtale med Universitetet i Bergen om drift og utvikling av *Nynorskordboka*, *Bokmålsordboka* og Norsk ordbank, som de to institusjonene eier sammen. Avtalen legger blant annet til rette for fri bruk av Norsk ordbank til språkteknologiske formål, gjort tilgjengelig gjennom Språkbanken. Dette er svært viktig for arbeidet vårt med norsk i IKT-ressurser.

Vi har i 2016 arbeidet med å legge om kursvirksomheten vår til e-læring, og i juni lanserte vi e-læringskurs i klarspråk (sammen med Difi). Vi har også startet arbeidet med et tilsvarende e-læringskurs i nynorsk. Det skal etter planen lanseres våren 2017. Ut fra samme idé om en-til-mange-tilnærming har vi arbeidet systematisk for å digitalisere og forenkle språkrådgivningen vår gjennom utvikling av en søkbar database over svar på språkspørsmål.

Språkrådet har i 2016 gjennomført en større bruker- og omdømmeundersøkelse som er omtalt i del III av denne rapporten. Undersøkelsen ga svært gode tilbakemeldinger som inspirerer til arbeid med å levere enda bedre tjenester i framtiden.

Språkrådets styre har i år vedtatt ny strategi for perioden 2016–2019. Den nye strategien vil være retningsgivende for Språkrådets prioriteringer i perioden.

Oslo, 10.5.2017

Åse Wetås
språkdirektør

Guri Melby
styreleder

Del II: Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Virksomheten og samfunnsoppdraget

Navn, departementstilhørighet og tilknytningsform

Språkrådet er statens fagorgan i språkspørsmål og er underlagt Kulturdepartementet. Språkrådet har eget styre.

Myndighet og ansvarsområder

Språkrådet følger opp språkpolitiske mål og strategier som er fastsatt av regjeringen og Stortinget. Vedtektene regulerer at Språkrådet kan uttale seg og gi råd etter eget skjønn om hvilke tiltak som best tjener de vedtatte språkpolitiske målene. Språkrådet har ansvar for å ta språkpolitiske initiativ overfor relevante myndigheter og skal uttale seg om spørsmål som andre statlige organer eller virksomheter legger fram for rådet. Språkrådet representerer Norge i nordisk og internasjonalt språksamarbeid. Språkrådet har fullmakt til å gjøre bindende normeringsvedtak for bokmål og nynorsk i enkeltsaker. Vedtak om gjennomgripende endringer eller systemendringer skal legges fram for Kulturdepartementet til godkjenning. Etter opplæringsloven godkjenner Språkrådet ordlister og ordbøker til skolebruk. Språkrådet fører tilsyn med målbruken i sentrale statsorganer. Språkrådet administrerer de regionale stedsnavntjenestene og forvalter en tilskuddsordning for innsamling og registrering av stedsnavn.

Overordnede mål

Det overordnede målet for den norske språkpolitikken er å styrke norsk som fullverdig hovedspråk og sikre det norskspråklige og flerspråklige mangfoldet.

Tildelingsbrevet for 2016 fastsatte tre hovedmål for Språkrådet:

- 1 å styrke norsk språks status og bruk i hele samfunnet
- 2 å fremme norsk som et godt og velfungerende kultur- og bruksspråk
- 3 å sikre det språklige mangfoldet og språkbrukernes interesser

Samarbeid med andre

Språkrådet samarbeider med både offentlige og private virksomheter i Norge. Vi har et fast samarbeid med Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) om tiltak for klart språk i staten. Vi har også et fast samarbeid med Universitetet i Bergen (UiB) om de felleseide ressursene Norsk ordbank, *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka*.

Språkrådet har videre en samarbeidsavtale med MultiLing – senter for flerspråklighet ved UiO. Et konkret tiltak som knytter seg til dette samarbeidet, er den store språkutstillingen som ble åpnet i 2016, og der også Oslo Museum er samarbeidspartner (se omtale under resultatmål 3). Språkrådets tiltak innenfor terminologi og fagspråk skjer i hovedsak gjennom samarbeid med andre virksomheter, og i 2016 har Språkrådet og Standard Norge gått sammen om en felles handlingsplan for å få økt tilgang til norsk språk i standarder som har mange brukere. Internasjonalt samarbeider Språkrådet med søstervirksomhetene i nabolandene gjennom nettverket for språknemndene i Norden. Språkrådet representerer Norge og er assosiert medlem i European Federation of National Institutions for Language, en kontaktorganisasjon for de nasjonale språkinstitusjonene i EU, og vi

sitter i styret for den internasjonale klarspråksorganisasjonen PLAIN. Språkrådet deltar dessuten i internasjonale samarbeidsorganer, særlig innenfor terminologi, klarspråk, språkteknologi og leksikografi. I tillegg har Språkrådet samarbeid med ulike typer bransje- og interesseorganisasjoner om enkeltsaker.

Organisasjonen

Ledelse

Det øverste organet i Språkrådet er styret, som er oppnevnt av Kulturdepartementet. Den daglige ledelsen av virksomheten ligger hos direktøren. I Språkrådets ledergruppe sitter direktøren, lederne for seksjon for fagspråk og språk i samfunn og høyere utdanning, seksjon for språk i skole og offentlig forvaltning, seksjon for språkrøkt og språkrådgivning, seksjon for administrasjon og seksjon for kommunikasjon.

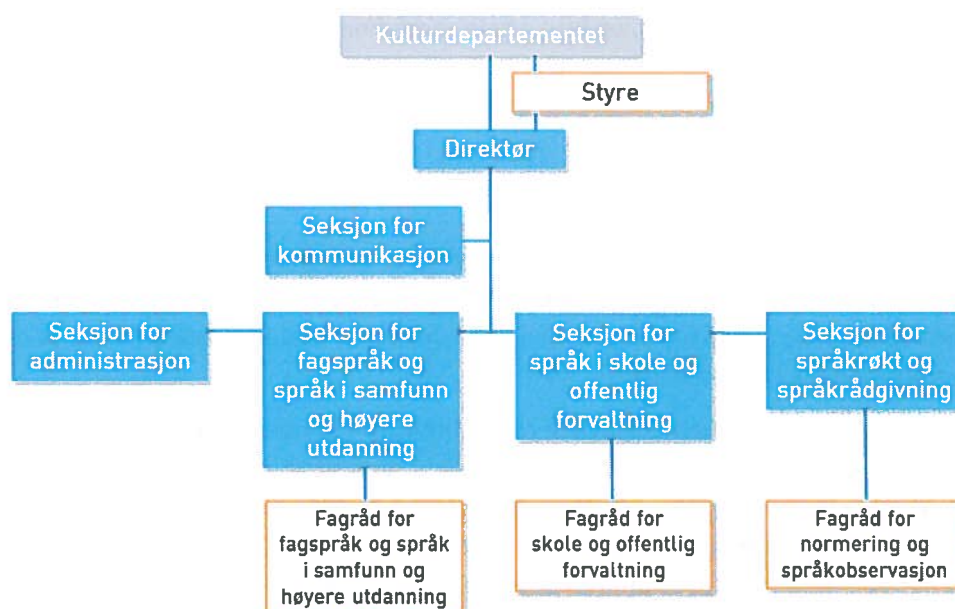
Antall ansatte og årsverk

I 2016 hadde Språkrådet 33,7 årsverk fordelt på 36 ansatte.

Lokalisering

Språkrådets hovedkontor ligger i Observatoriegata 1 i Oslo. I tillegg organiserer Språkrådet stedsnavntjenesten, som har kontor i Tromsø, Trondheim og Bergen, i tillegg til i Språkrådets hovedadministrasjon.

Organisasjonskart

Utvalgte hovedtall

Nøkkeltall fra årsregnskapet

	2014	2015	2016
Antall årsverk	32	35,5	33,7
Samlet tildeling post 01–78	35 496 000	34 765 000	33 365 394
Samlet tildeling post 01–29	34 696 641	33 430 000	32 129 394
Utnyttingsgrad post 01–29	103,3 %	99,2 %	103,8 %
Driftsutgifter post 01	35 838 631	33 174 071	33 348 456
Lønnsandelen av driftsutgiftene	64,9 %	76,2 %	74.8 %
Lønnsutgifter per årsverk	726 606	712 450	739 950
Lønnsutgifter	23 251 376	25 291 976	24 936 330

Del III: Aktiviteter og resultater i 2016

De fleste språkpolitiske målene har det til felles at det ikke er mulig å oppnå dem alene gjennom Språkrådets egne aktiviteter og tjenester. Språkrådet har sektorovergripende ansvar for norsk språkpolitikk, og Språkrådet prioriterer arbeid der andre aktører trekkes inn, og arbeid som når flest mulig.

Hovedmål A: Styrke norsk språks status og bruk på utsatte samfunnsområder

Språkrådet har i 2015 arbeidet med terminologi og fagspråk, teknologibasert språkbruk, språkbruk i universitets- og høyskolesektoren, i samfunnet, i arbeids- og næringslivet og i kultur- og mediesektoren.

Standard Norge er en sentral samarbeidspartner for Språkrådet og en stor leverandør av fagspråk og terminologi. Det er imidlertid en utfordring at få standarder foreligger i norsk språkdrakt. Språkrådet og Standard Norge har derfor i 2016 lansert en felles handlingsplan for å øke omfanget av standarder på norsk, samt i større omfang gjøre norskspråklig terminologi utviklet på ulike standardiseringsområder tilgjengelig.

Språkrådet har et nært samarbeid med Finans Norge for å øke vår språkrådgivning mot det private næringslivet. Språkrådet har bidratt med rådgivning om arbeidsmåter og organisering av språkarbeid basert på klarspråksmodellen, samt terminologiarbeid. Finans Norge har med utgangspunkt i dette startet et omfattende språkprosjekt for sine medlemsbedrifter innen livs- og pensjonsforsikring. Formålet med språkarbeidet er at forbrukerne bedre skal kunne forstå fagspråket innen pensjon. De fleste store forsikringsselskapene er med på språkprosjektet, noe som gjør nedslagsfeltet stort. Finans Norge har lansert en termliste med 92 oppslagsord som er sentrale for pensjonsområdet. Listen hadde en måned etter publisering allerede 10 000 treff. Effekten av arbeidet er et langt mer forståelig pensjonsspråk for forbrukerne, og lanseringen av prosjektet fikk svært god pressedekning.

Språkrådet har i tråd med tildelingsbrevet for 2016 arbeidet med to særlig prioriterte områder under hovedmål A. De to områdene er å styrke norsk i høyere utdanning og å sikre god tilgang til norskspråklige teknologiprodukter.

Resultatmål 1: Økt bruk av norsk språk ved siden av engelsk i undervisning, formidling og administrasjon ved norske FoU-institusjoner

For å styrke norsk språk i høyere utdanning satte Språkrådet i 2015 i gang et parallellspråksprosjekt i universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren) etter initiativ fra Kulturdepartementet. Norges Handelshøyskole (NHH) gikk høsten 2015 inn som partneren vår i dette arbeidet, og prosjektet har hatt høy prioritet i 2016. Formålet med prosjektet er å skape bedre bevissthet om språkvalg i UH-sektoren. Målet er å utvikle en mønsterpraksismodell for parallell bruk av norsk og engelsk, slik at institusjonene i sektoren kan ta gode avgjørelser i konkrete situasjoner knyttet til valg av undervisningsspråk, både i forelesninger, gruppeundervisning og pensum, og til valg av språk i administrative sammenhenger og i kommunikasjonen med samfunnet.

Språkrådet kartla høsten 2016 språkbruken ved NHH. I tillegg undersøkte vi et utvalg fra to årskull med tidligere studenter og et utvalg arbeidsgivere som institusjonen har hatt kontakt med, for å få et bilde av språkbehovene i næringslivet. Kartleggingen gir et godt bilde av fordelingen mellom engelsk

og norsk ved NHH og forteller oss at næringslivet har like stort behov for både norsk og engelsk. Kartleggingen skal brukes til å utforme mønsterpraksismodeller som vil legge til rette for at høyere utdanningsinstitusjoner bedre kan følge opp § 1-7 i universitets- og høyskoleloven om institusjonenes ansvar for vedlikehold og videreutvikling av norsk fagspråk. Mønsterpraksismodellen skal utvikles i løpet av våren 2017, og effekten av tiltaket vil bli synlig når disse mønsterpraksismodellene blir tatt i bruk.

Språknemndene i Norden har vist stor interesse for prosjektet, og det samme har Nordisk Ministerråds parallellspråkgruppe. Aktiviteten på dette området vil støtte godt opp om de langsiktige målene for utvikling og styrking av norsk som samfunnsbærende språk i academia.

Språkrådet har i 2016 arbeidet med å kartlegge omfanget av bruk av engelsk i akademisk publisering. Vi har blant annet sett på fordelingen mellom norsk og engelsk i doktoravhandlinger levert ved norske læresteder. Kartleggingen viser at norsk er hovedspråket i bare 8,6 % av avhandlingene, mens 90,5 % av avhandlingene er skrevet på engelsk. Dersom man trekker fra andelen kandidater som ikke var norske statsborgere, øker andelen norskspråklige avhandlinger til 13,6 %. Det blir avlagt flest norskspråklige avhandlinger innen humaniora og samfunnsvitenskap. 32 % av avhandlingene innenfor humaniora er skrevet på norsk, mens tallet for samfunnsvitenskapene er 24 %. I medisin og helsefag er 2 % av avhandlingene på norsk.

Ser man samlet på all forskning og formidling (skriftlig og muntlig) registrert i CRISTIN i 2015, viser tallene at 54,3 % foregikk på engelsk, mens 42,1 % av samlet forskning/formidling skjedde på norsk. Språkrådet vil bruke resultatene fra denne kartleggingen i det videre arbeidet med å styrke norsk som fagspråk i universitets- og høyskolesektoren.

Utvikling og registrering av fagterminologi er viktig for å styrke norsk språk i UH-sektoren. Eksisterende parallellspråklige terminologiprojekter i sektoren har blitt videreført i 2016, og flere nye terminologiprojekter har blitt opprettet i løpet av året. Språkrådet har i 2016 gjennomført en vurdering av norsk fagspråks posisjon innenfor ulike fag i universitets- og høyskolesektoren. Basert på denne kartleggingen prioriterer vi terminologiarbeid på fagområder som er særlig preget av engelsk fagspråk, og som kan stå i fare for domenetap.

I 2016 utviklet arbeidsgruppen for kjemisk terminologi 123 nye termposter (369 nye termer fordelt på norsk (bokmål og nynorsk) og engelsk) i Språkrådets termwiki. Det er nå hele 595 termposter i kjemi i basen. Arbeidsgruppen har markedsført basen aktivt blant studenter ved flere universiteter. Oppslagene med kjemisk terminologi i termwikien er mye brukt. Flere av termpostene har hatt mer enn 10 000 brukeroppslag siden 2014, for eksempel 'absolutt nullpunkt' med 10 407. Å samle norsk kjemisk terminologi er viktig fordi det meste av pensumlitteraturen i faget er engelskspråklig. For formidling til norsk offentlighet er det viktig at begrepene på norsk er avklart og tilgjengeliggjort.

I 2016 startet det opp et toårig prosjekt for å utvikle terminologi i kognitiv lingvistikk. Prosjektet har registrert 55 nye termposter (165 nye termer). Lingvistikk er et fagområde som i stor grad mangler norsk fagspråk. Det er for tidlig å si hvilken effekt prosjektet har hatt, men termressursen har blitt presentert under den årlige konferansen i fagmiljøet.

Et toårig prosjekt i klimaterminologi startet også opp på slutten av fjoråret. 58 nye begreper (186 nye termer) har blitt behandlet. Klimaterminologi er prioritert fordi avklaring av disse begrepene vil bidra til en opplyst samfunnsdebatt på feltet.

Språkrådet har gitt støtte til et prosjekt for terminologi i kjønnsforskning, som startet opp i 2014. Fagfeltet ble prioritert fordi det er preget av pensumlitteratur på engelsk. Prosjektgruppen har behandlet 60 fagbegreper, og en del begreper har hatt over 700 oppslag i termwikien. Prosjektet har blitt omtalt både på konferanser i fagmiljøet og i presse (Morgenbladet).

Resultatmål 2: Offentlige og private virksomheter i Norge har økt tilgang til, og tar i større grad i bruk teknologiske språkressurser på norsk

Språkrådet har i tett samarbeid med Språkbanken hatt møter med sentrale aktører på IKT-feltet. Effekten av arbeidet er å gjøre ressursene i Språkbanken kjent for IKT-bransjen, samt å få innspill om hvilke språkressurser som fremdeles må gjøres tilgjengelige i Språkbanken. Responsen fra IKT-bransjen er positiv, og Språkrådet arbeider nå, på bakgrunn av innmeldte behov fra IKT-bransjen, med å klargjøre et stort nynorskkorpus til bruk for nynorskversjoner av teknologiprodukter som for eksempel talegjenkjenning. Effekten av dette er at det blir mulig å tilby språktechnologiske produkter også på nynorsk, med bedre språklig kvalitet.

Språkrådet arrangerte sammen med Nasjonalbiblioteket et halvdagsseminar om nye språktechnologiske tjenester og program. I overkant av 50 personer deltok. Effekten av tiltaket var å spre informasjon til utviklermiljøer om hva som finnes av språkressurser i Språkbanken, samt at disse miljøene la fram hvilke språkressurser som fremdeles må utvikles for at produktene deres skal kunne tilbys på godt norsk, både bokmål og nynorsk.

En liste med 58 språktechnologiske termer er lagt inn i Språkrådets termwiki.

Hovedmål B: Fremme norsk som et godt og velfungerende kultur- og bruksspråk

Resultatmål 3: Styrket språkstatusarbeid i skolens språkopplæring

Språkrådet skal være en ressurs for skoleverket i språkopplæringen. Derfor har vi laget skolesider på nettsidene våre, der både lærere og elever kan få tips og hjelp til språkopplæringen. For lærere tilbyr vi ulike undervisningsressurser, både konkrete undervisningsopplegg og lenker til forskjellige kildemateriale, og for elever har vi blant annet et nettkurs i nynorsk grammatikk og rettskriving. Dette kurset er mye i bruk i skolen: I 2016 var det 238 932 unike brukere av kurset, de fleste skoleelever. Øvingsrommet vårt er fornyet og forbedret i 2016, og de høye brukertallene viser at skolen har nytte av tilbudet. Effekten av øvelsene er forventet å være bedre rettskrivingskunnskap.

Som et ledd i formidlingsarbeidet har Språkrådet sammen med Oslo Museum og MultiLing – senter for flerspråklighet ved Universitetet i Oslo – laget en språkutstilling som åpnet i mai 2016. Utstillingen presenterer dagens språkbruk i hovedstaden i en sosial, historisk og (fler)kulturell kontekst, og hovedmålgruppen er skoleelever. Utstillingen er svært populær, med over 50 000 besøkende så langt, og den forlenges derfor ut 2017. 96 grupper, til sammen 2400 personer, fikk omvisning i utstillingen i 2016. De fleste av disse var ungdomsskole- og videregåendeklasser, noe som viser at vi har nådd målgruppen. Vi har også fått mye positiv respons på utstillingen. Besøktallene og tilbakemeldingene viser at språkutstillingen har bidratt til det som var målet, å skape interesse for og kunnskap om den rike og varierte språkbruken i Oslo samt gi økt kompetanse om språkmangfold i Norge og verden mer generelt.

På skolefeltet for øvrig har vi gjennom nettverksarbeid og høringsuttalelser løftet fram det språkpolitiske perspektivet i skole- og utdanningssammenhenger. Språkrådet har et forpliktende samarbeid med Utdanningsdirektoratet på skolefeltet. Dette samarbeidet utvides i 2017. Målet med samarbeidet er å samordne på felt der vi har tangeringspunkter, slik at vi kan få en god ressursutnyttelse. For Språkrådet har samarbeidet også den effekten at vi kan komme tidlig inn i prosessene slik at vi kan bidra til å ivareta de språkpolitiske hensynene.

Resultatmål 4: En effektiv rådgivnings- og svartjeneste som når flere

Den språklige rådgivningen i Språkrådet skjer i forlengelsen av oppdraget om å verne det norske språket som kulturarv, forvalte rettskrivningsnormene og øke kunnskapen om språket.

Språkrådets rådgivning skjer dels i direkte kontakt med publikum, dels gjennom formidling på nettsidene våre (og i andre informasjonskanaler) og dels gjennom standardordbøkene *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka*. I 2016 svarte vi på 4239 direkte spørsmål om språkbruk på e-post, 1175 på telefon, 422 på Twitter og 365 på Facebook. Det var for niende år på rad nedgang i antall telefonspørsmål, mens det var en viss økning i de andre kategoriene. Den meste brukte seksjonen på nettsidene våre var også i 2016 *språkhjelp* med 900 535 visninger, en framgang på over 300 000 fra 2015. Svarbasen, som ble lansert i 2015, har fortsatt med å vokse mye i bruk fra måned til måned og endte på over 503 708 visninger i løpet av 2016 (mot 113 138 i 2015).

Tallene fra de ulike typene rådgivning viser at det er stor etterspørsel etter råd om godt og korrekt språk. Vi har aldri nådd så mange gjennom rådgivningen vår som i 2016, og vi når langt flere gjennom svarbasen og nettsidene ellers enn vi gjør gjennom å svare direkte på spørsmål. Dette har skjedd uten at det har vært flere rådgivere involvert i arbeidet. Vi vil i 2017 fortsette å prioritere utviklingen av svarbasen og nettsidene.

Arbeidet med *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka* var i 2016 preget av overføringen av språksamlingene, og med det ordbøkene, fra Universitetet i Oslo til Universitetet i Bergen. Språkrådet har gjennom hele året engasjert seg i spørsmål som er viktige for våre oppdrag, særlig for å sikre trygg overføring av ressurser, kompetanse og brukertilgang. Vi ser det som svært viktig at ordbøkene var tilgjengelige gjennom hele året uten nevneverdige tidsavbrudd. I 2016 ble det gjort noe vedlikehold av innholdet i ordbøkene, og de to ordbøkene er oppgradert til samme tekniske nivå. De er også oppdatert med nye normeringsvedtak. Språkrådet og Universitetet i Bergen har underskrevet en ny avtale om medeierskapet til *Bokmålsordboka*, *Nynorskordboka* og Norsk ordbank. Språkrådet vil lede arbeidsutvalget for ordbøkene og ordbanken i 2017, og vi vil arbeide videre for revisjon av ordbøkene og for å gjøre dem tilgjengelige i flere formater.

Resultatmål 5: En velfungerende tilskuddsordning for innsamling og tilgjengeliggjøring av stedsnavndata

I 2016 var det som i 2015 avsatt 1 000 000 kroner til den nye tilskuddsordningen for innsamling og registrering av stedsnavn, som Språkrådet forberedte i 2014.

Viktige delmål for arbeidet med tilskuddsordningen i 2016 var å følge opp tilskuddsmottakerne fra 2015, videreutvikle registreringsverktøyet for innsamling av stedsnavn og tildele nye tilskudd for 2016. Tidlig i 2016 hadde vi samling med tilskuddsmottakerne for 2015 med generell innledning om innsamlingsarbeid og spesifikk informasjon om tilskuddsordningen og registreringsverktøyet. Utover i 2016 ble registreringsverktøyet videreutviklet på flere områder, særlig etter tilbakemelding fra brukerne.

Den andre ordinære utlysningen av tilskuddsmidler til innsamling og registrering av stedsnavn ble publisert på Språkrådets nettsider 14. juli 2016. Det ble søkt om 1,8 millioner kroner til 18 ulike prosjekter. 10 av disse prosjektene ble prioritert og fikk tilskudd: Åseral kommune (Vest-Agder); prosjektgruppa Trondheimsnavn (Sør-Trøndelag); Ungdomslaget Samhold (Troms); innsamlingsprosjekt i Børselvområdet (Finnmark); Nordland fylkeskommune v/Arkiv i Nordland (Nordland); Kvenlandsforbundet (Troms); Kvæfjord historielag (Troms); Gjøvik Historielag, stedsnavn i Gjøvik (Oppland); Gjøvik Historielag, stedsnavn fra Biri (Oppland); Støren historie- og museumslag (Sør-Trøndelag).

I 2017 vil det være viktig å følge opp prosjektene som fikk tilskudd i 2016, og vi skal ha en samling også med disse mottakerne. Videre vil vi behandle sluttrapporter for prosjektene som fikk støtte i 2016. Det vil også være aktuelt med videreutvikling av registreringsverktøyet i 2017.

Tilskuddsordningen synes å være godt etablert, og det er allerede blitt samlet inn mange navn fra viktige områder. Det er imidlertid avgjørende å videreutvikle registreringsbasen til å bli en åpen base som alle kan søke i. Det er naturlig å knytte en slik base til språksamlingene i Bergen, og dette vil vi arbeide for sammen med Universitetet i Bergen.

Resultatmål 6: Et bedre og klarere forvaltningsspråk

Språkrådet skal øke kunnskapen om godt språk i offentlig sektor og se til at staten har en rimelig fordeling mellom målformene i kommunikasjonen med innbyggerne. Gjennom opplæring, veiledning og konkret tekstarbeid bidrar Språkrådet til at offentlige virksomheter kan kommunisere klarere, bedre og mer i tråd med målbruksreglene. Korrekt, klart og brukertilpasset språk i tekster fra det offentlige er viktig både for den enkelte brukeren og for hele samfunnet. I et demokrati er det også avgjørende at folk forstår egne rettigheter og plikter, slik at de kan ta del i og følge opp saker som angår dem selv. I tillegg bidrar tydelige tekster til en effektiv offentlig forvaltning. Språkrådet tilbød i 2016, som i tidligere år, nynorskurs og klarspråkskurs for statsansatte. Kursene er tilpasset de ulike statsorganene og har en praktisk tilnærming som gir konkrete resultater i form av tekster som blir tatt i bruk. Denne typen tilpassede kurs gir gode resultater, men er ressurskrevende. Derfor stiller Språkrådet krav om at disse kursene skal inngå som en del av et større og mer forpliktende arbeid som statsorganene gjør selv på dette feltet. Språkrådet får også mange forespørsler om innførings- og inspirasjonskurs i klarspråk. For å dekke behovet for denne typen kurs har Språkrådet nå begynt å supplere den ordinære kursvirksomheten med e-læring. I 2016 har vi sammen med Difi utarbeidet et e-læringskurs i klarspråk, som ble lansert våren 2016. Med dette kurset kan vi nå alle offentlig ansatte som ønsker et grunnleggende klarspråkskurs, uten at vi må sette av særskilte ressurser. Dette frigir ressurser til å inngå mer intensive og skreddersydde samarbeid med statsorganer som har ønsker og ambisjoner om å drive et systematisk arbeid for å bedre språket i virksomheten sin.

I 2016 videreførte Språkrådet samarbeidet med Difi om et klarere lovspråk. Målet er å gjøre språket i lover og forskrifter bedre og mer forståelig. I 2016 arbeidet Språkrådet med språklig kvalitetssikring av opplæringsloven, forsvarsloven, adopsjonsloven, arveloven og kommuneloven. Kurs og foredrag om godt lovspråk hos sentrale instanser som Sivilombudsmannen, Justisdepartementet og Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo har også vært en del av arbeidet. Formålet med dette arbeidet er å bidra til at norske lover og forskrifter får en språkdrakt som gjør at brukerne forstår egne rettigheter og plikter. Selv om lovene ikke leses av innbyggere flest, vet vi at lovtekster påvirker språket i mange typer brukerrettede tekster i det offentlige. Klarere språk i regelverket vil føre til klarere forvaltningsspråk på de områdene reglene gjelder. Enkelte av lovene som Språkrådet har kvalitetssikret, har vært brukertestet i etterkant av brukergrupper som består av bl.a. privatpersoner

og saksbehandlere i forvaltningen. Tilbakemeldingene fra brukerne er gjennomgående positive. Språket i disse lovene oppleves som klart og forståelig. Tilbakemeldingene viser at Språkrådets arbeid med lovspråket bidrar til det overordnede målet med prosjektet: et mer forståelig lovspråk som igjen fører til et mer forståelig forvaltningsspråk, en enklere hverdag for brukerne og en styrket rettssikkerhet for den enkelte.

Språkrådet fører tilsyn med om statsorganer og departementer følger målloven. Selv om det er mye godt språkarbeid i staten, hender det dessverre relativt ofte at statlige organer og departementer skriver bokmål der de er forpliktet til å bruke nynorsk. Språkrådet følger opp dette med tilsynsarbeid, kurstilbud og rådgivning. Vi innhenter målbruksrapporter fra statsorganer og departementer, som alle får individuell tilbakemelding på egen målbruk. Resultatene fra målbruksrapporteringen blir publisert i en årlig rapport om målbruk i staten.

Språkrådet tilbyr nynorsk kurs og veiledning for å hjelpe statsorganer og departementer med å oppfylle kravene i målloven. I 2016 har vi satt i gang to tiltak for å styrke tilsynsarbeidet og nå bredere ut med kurs- og veiledningsvirksomheten vår: For det første har vi prioritert en mer målrettet og intensiv oppfølging av statsorganer som vi ser trenger hjelp til å øke nynorskprosenten i teksttilfanget sitt. Det innebærer blant annet at vi ber om målbruksplaner, som vi gir tilbakemelding på og følger med på implementeringen av. For det andre styrker vi kursvirksomheten vår. For å nå flere statsansatte enn vi har kapasitet til ved ordinær kursvirksomhet, startet vi i 2016 utviklingen av et e-læringstilbud i nynorsk for statsansatte¹. Kurset skal lanseres våren 2017.

Det er all grunn til å tro at det systematiske tilsynsarbeidet vi gjør, bidrar til å holde nynorskprosenten oppe i statlige tekster. For eksempel viser tendensen i mållovsrapportene de siste årene at statsorganene er blitt flinkere til å benytte nynorsk i sosiale medier. Dette er trolig et resultat av at Språkrådet aktivt har informert om at målloven også gjelder i disse kanalene.

Hovedmål C: Vareta det språklige mangfoldet og språkbrukernes interesser

Resultatmål 7: Styrket nordisk språksamarbeid

I 2016 har Språkrådet videreført samarbeidet med de nordiske språknemndene gjennom Nettverket for språknemndene i Norden. Det nordiske språkmøtet ble holdt i Vasa. Nettverket har gått inn for å få på plass nye og mer effektive samarbeidsformer. Som et ledd i dette arbeidet, og for å tilpasse oss dagens finansieringsnivå, vil det nordiske språkmøtet bare bli holdt annethvert år, mens det vil bli et utvidet samarbeidsmøte det andre året. De nordiske språkmøtene skal brukes mer strategisk og med tanke på å få mer konkrete resultater ut av arbeidet.

Språknemndene i Danmark, Island, Norge og Sverige samarbeider med terminologiorganisasjonene DANTERMcentret (Danmark), TNC (Sverige) og TSK (Finland) i et prosjekt som skal munne ut i en nordisk termbase med fagbegreper fra utdanning og arbeidsliv. Prosjektet ledes av Språkrådet i Norge. Nordpluss-programmet Nordiske språk støtter prosjektet med midler. Prosjektet startet høsten 2014 og skulle etter planen være ferdig i desember 2016, men har fått ny sluttdato 31. mars

¹ Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) har bidratt med et tilskudd på 600 000 kroner til utviklingen av dette kurset, og kurset vil ligge åpent tilgjengelig på Difis kursplattform.

2017. Termbasen inneholder 1640 termposter fordelt på åtte nordiske språk/målformer. Tilgjengeliggjøring av disse termene bidrar til økt nabospråkforståelse og økt mobilitet mellom de nordiske landene.

Språkrådet har hatt flere nordiske møter som fremmer samarbeidet mellom de enkelte nasjonale minoritetene på tvers av landegrensene. Blant annet holdt Språkrådet innlegg om norsk minoritetsspråkpolitikk for referansegruppen for nasjonale minoritetsspråk i høyere utdanning i Sverige, og vi har hatt kontakt med nasjonale minoritetsorganisasjoner i Sverige, blant annet om stedsnavnprosjekter (se under neste punkt).

Språkrådet er representert i redaksjonen for tidsskriftet LexicoNordica. Redaksjonen arrangerer et årlig nordisk symposium om ordbøker i Norden og publiserer vitenskapelige artikler om leksikografi i Norden. Språkrådet er også redaktør for tidsskriftet Språk i Norden, som gis ut av de nordiske språknemndene en gang i året.

Resultatmål 8: Norsk tegnspråk, kvensk, romani og romanes er styrket og synliggjort

Norsk tegnspråk

Språkrådet har fortsatt å være en viktig aktør for å styrke norsk tegnspråk og gjøre det synlig i samfunnet. Også i 2016 hadde vi over 60 møter med organisasjoner og institusjoner som på ulike måter arbeider med tegnspråk. Fra 2016 vil vi framheve utarbeiding av tegnspråklig liturgi, arbeid med tegnspråkgrammatikk, et prosjekt med døve tolker og et arkivprosjekt som viktige saker vi har vært involvert i.

I 2016 holdt Språkrådets tegnspråkrådgiver 34 forelesninger og foredrag. Dette har blant annet vært forelesninger i «Se mitt språk» rundt i landet, forelesninger i tegnspråk- og tolkeutdanningen, innlegg på seminarer arrangert av andre og to lengre innlegg på International Congress on Mental Health and Deafness i Argentina.

I 2016 har arbeidet med tegnspråkstermer for alvor kommet i gang, og fokuset har vært døves behov for tegn knyttet til aktuelle samfunnsområder.

Språkrådet arrangerte en tegnspråkkafe i Bergen, i et sprengfullt lokale. Vi har også fått rapportert at en tegnspråkkafe i Stavanger i 2015 har bidratt til at det blir etablert åtter plasser for eldre tegnspråklige døve. Nå gir denne kommunen også støtte til tegnspråktolker på offentlige arrangementer, og den lokale døveforeningen har fått økt driftsstøtte.

I desember 2015 skrev Språkrådet og Statped under en samarbeidsavtale for å styrke tegnspråk. Dette avtalen har bidratt til etablering av et fagnettverk i tegnspråk i Statped.

Aktiviteten vår i 2016 støttet godt opp om målet om å styrke og synliggjøre norsk tegnspråk. En hovedutfordring for tegnspråkarbeidet framover vil være å sikre arenaer der norsk tegnspråk kan brukes og videreutvikles. Det er derfor en viktig oppgave å sørge for dokumentasjon av språket, og ikke minst å øke kunnskapen om norsk tegnspråk og tegnspråkbrukerne i samfunnet.

Kvensk, romani og romanes

Arbeidet med minoritetsspråklige spørsmål har også i 2016 i høy grad dreid seg om synliggjøring og kontakt med språkbrukerne. Språkrådet besvarer en del rådgivningshenvendelser i løpet av året både skriftlig og muntlig om de nasjonale minoritetene og nasjonale minoritetsspråk. I 2016 bidro vår minoritetsspråkrådgiver med en artikkel om nasjonale minoritetsspråk i en bok som handler om de nasjonale minoritetene i Norge.

Språkrådet hadde i 2016 et møte med en polsk departementsdelegasjon, der vi informerte om norsk språkpolitikk og vårt arbeid med nasjonale minoritetsspråk.

Språkrådet har etablert god kontakt med kvenske organisasjoner og institusjoner og med språkbrukerne.

Styrkingen av arbeidet med kvenske stedsnavn gjennom en kombinert rådgiver- og sekretærstilling har båret frukter i 2016. Språkrådet samarbeidet med Ruija kvenmuseum om Kvenuka 2016, der temaet var stedsnavn. Opplegget ble tilbudt tre skoletrinn i hele Vadsø kommune. I samarbeid med Kvensk institutt arrangerte vi to språkkafeer med stedsnavn som tema, i Tana og Nordreisa. Språkrådet har holdt foredrag om kvenske stedsnavn ved ulike anledninger i Norge og Norden. Det er også etablert kontakt med prosjekter i Nord-Sverige som jobber med stedsnavn på meänkieli.

I samarbeid med Kvensk språkting arrangerte Språkrådet to språkkafeer i 2016, i Tromsø og Oslo. I tillegg til å være et språklig møtested for kvenene fungerte disse arrangementene som språkdokumentasjonsarbeid med ordinnsamlinger. Sammen med Nasjonalbiblioteket arrangerte Språkrådet et kvensk bokbad med to norskspråklige forfattere med kvensk bakgrunn. Språkrådet bidro i forberedelsen av, og holdt lokaler til, en kvensk innspillskonferanse arrangert av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Vi har også samarbeidet med KMD i oppfølgingen av konferansen. Språkrådet deltar som observatør på de kvenske språktingsmøtene, der vi også har bidratt med faglige innlegg.

Språkrådet kommuniserer på kvensk og finsk både skriftlig og muntlig. I løpet av 2016 informerte vi også ved flere anledninger om kvenske forhold og kvensk språk i mediene.

Boka *Romske eventyr og historier* kom ut i 2016, med parallelle tekster på romanes og norsk. Den er et viktig bidrag til skriftliggjøring og dokumentasjon av romanes (varietetten lovara), og den vil kunne føre til økt kompetanse i eget morsmål blant norske romer. Språkrådet bidro i dette prosjektet.

Språkrådets arbeid med kvensk i 2016 var viktig for å styrke og synliggjøre språket, ikke minst for å forberede nødvendige tiltak for årene framover. Mye ligger nå til rette for at konkrete språkstyrkingstiltak kan iverksettes. I arbeidet med romani og romanes vil det fortsatt være svært viktig å etablere kontakt med språkbrukerne og de aktuelle organisasjonene, slik at det kan legges mer målrettede planer for språkstyrkingsarbeidet.

Andre faste oppgaver

Språkrådet har løpende arbeid i en rekke terminologiprosjekter, både i privat og offentlig sektor, for å styrke norsk fagspråk og motvirke fare for domenetap (se vedlegg). Språkrådet har i 2016 undersøkt studentenes holdning til skifte av undervisningsspråk fra norsk til engelsk. Undersøkelsen tok for seg et kurs på bachelorstudiet ved NHH. Resultatene viser at studentene ser ut til å trenge støttetiltak for bedre innarbeiding av norsk fagterminologi når både pensumspråk og forelesningsspråk er engelsk. Språkrådet arbeider sammen med NHH om å utvikle slike støttetiltak for å sikre at studentene mestrer norsk fagspråk.

Språkrådet har levert høringsuttalelser om omlegging til åpen tilgang av forskningspublisering, og levert innspill til en rapport fra Kunnskapsdepartementet om publiseringsindikatoren for forskningspublisering og evaluering av det nasjonale publiseringsutvalget. Språkrådet ønsker med dette å bedre vilkårene for norsk fagspråk i akademien.

Språkrådet har i 2016 gjennomført en undersøkelse av holdninger publikum har til reklame på engelsk. Undersøkelsen er en oppfølging av tidligere undersøkelser om språk i reklame og viser eventuelle holdningsendringer i befolkningen. Hovedfunnet for undersøkelsen i 2016 er at befolkningen er noe mer positiv til reklame på engelsk nå enn ved tidligere undersøkelser.

Språkrådets Diplom for godt navneveit var i år en nasjonal kåring med jurydiskusjoner i Nitimen på P1. Det ble delt ut fem diplomer: fire regionsdiplomer og ett gulldiplom til bedrifter som har et godt, norsk navn.

Språkgledetprisen ble for andre gang delt ut i 2016. Prisen deles ut i samarbeid med Norsk oversetterforening og Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening på arrangementet Oversatte dager, som arrangeres hvert tredje år.

Språkrådet har et tett samarbeid med Norsk audiovisuell oversetterforening (Navio) for å sikre god kvalitet i tv-teksting. Vi samarbeider nå om en språklig standard for tv-teksting som skal lanseres i 2017.

Språkrådet har arbeidet med å sikre god informasjon om de språklige rettighetene til gruppen innvandrere med fluktbakgrunn. På Språkrådets nettsider informerer vi om rettighetene de ulike språkbrukerne har, og hvilke muligheter som finnes for støttemateriell til bruk i norskopplæringen.

Kåring av Årets nynorskkommune

Språkrådet har fra 2016 hatt som oppgave å drive arbeidet med tildeling av prisen for Årets nynorskommune på vegne av Kulturdepartementet. I november 2016 ble Time kommune tildelt denne prisen.

Kommunikasjon

Språkrådets seksjon for kommunikasjon har ansvar for Språkrådets eksterne og interne kommunikasjon. I samsvar med Språkrådets overordnede strategiske planer og kommunikasjonsstrategi legger kommunikasjonsarbeidet vekt på at organisasjonen er synlig, serviceorientert og har et godt omdømme. I kommunikasjonsarbeidet blir organisasjonens strategiske prioriteringer og satsingsområder prioritert. Valg av kommunikasjonskanal følger etter en vurdering av hvordan vi best når målet med kommunikasjonstiltaket, og hvilken målgruppe vi ønsker å nå, samt en vurdering av sakens/prosjektets egnethet i de ulike kanalene. De eksterne kommunikasjonskanalene våre er media, nettsidene www.spraakradet.no og www.klarsprak.no, sosiale medier, Språknytt og Statsspråk. Kanaler for internkommunikasjon er intranettet og allmøtet, og dessuten linjekommunikasjon.

I 2016 prioriterte vi særskilt proaktivt mediearbeid, styrking av vår tilstedeværelse i sosiale medier, gjennomføring av en bruker- og befolkningsundersøkelse samt kompetanseheving i organisasjonen.

For å nå flest mulig brukere i hele landet med saker, budskap og informasjon ser vi at vi selv er avhengig av å henvende oss til media både nasjonalt, regionalt og lokalt i form av pressemeldinger, initiativ overfor enkeltredaksjoner, kronikker og debattinnlegg, og at det ikke er tilstrekkelig å kun besvare innkommende mediehenvendelser. Om lag 30 prosent av våre medieoppslag i 2016 er et resultat av proaktive utspill fra oss. I 2016 gjennomførte vi gjennomsnittlig ett proaktivt medieutspill i uken som resulterte i en/flere saker/oppslag i media. I 2016 har seksjon for kommunikasjon gjennomført medietrening av ledergruppen samt de rådgiverne som jevnlig er talspersoner i media. Vi har arrangert et skrivekurs for Statsspråkredaksjonen og ansatte som skriver nyhetssaker til våre nettsider.

Språkrådet er fra tidligere godt synlig i sosiale medier gjennom særlig Facebook og Twitter. For å nå enda bredere og mer målrettet ut med våre budskap på Facebook har vi også gjennomført en workshop og et kurs i videoproduksjon for denne kanalen.

Bruker- og befolkningsundersøkelse gjennomført av Opinion

I tildelingsbrevet for 2016 fikk Språkrådet i oppgave å kartlegge hvordan brukerne av Språkrådet opplever virksomheten. På oppdrag fra Språkrådet gjennomførte derfor analysebyrået Opinion en bruker- og befolkningsundersøkelse i september og oktober 2016. I undersøkelsen kartla vi hvordan befolkningen og brukerne av Språkrådets tjenester oppfatter Språkrådet, og vi målte kjennskap til bruk, opplevelse og tilfredshet med våre tilbud og tjenester. Undersøkelsen var nettbasert og kvantitativ, og vi gjennomførte både en generell undersøkelse blant hele befolkningen over 18 med flere enn 1000 respondenter, og en brukerundersøkelse der vi målte generell tilfredshet med organisasjonen og tjenestene våre blant abonnenter av Språknytt og/eller deltakere på Språkdagen. I denne delundersøkelsen var antall respondenter over 3000.

Resultatene av Opinions undersøkelse viser at befolkningen er godt kjent med Språkrådet og synes vi gjør en god og viktig jobb. 94 prosent av befolkningen har hørt om Språkrådet, 76 prosent av befolkningen mener Språkrådet gjør en viktig jobb, og henholdsvis 58 prosent og 55 prosent oppgir at organisasjonen har høy kompetanse og et godt omdømme.

Undersøkelsen viser også at det er en sterk språkinteresse i befolkningen. 88 prosent mener det er viktig at norsk språk står sterkt, 87 prosent mener at stedsnavn er kulturminner som det er viktig å bevare, 75 prosent oppgir at de er interessert i norsk, og 62 prosent at engelsk blir brukt i for mange situasjoner der norsk ville fungert like godt.

Undersøkelsen viser videre at det er god tilfredshet med Språkrådets ulike tjenester og god kjennskap til disse. 19 prosent (det vil si om lag 1 million nordmenn) har for eksempel vært i kontakt med eller fått informasjon fra Språkrådet gjennom våre nettsider, og 56 prosent er fornøyd med nettsidene. Rundt halvparten av befolkningen er også fornøyd med Språkrådet i sosiale medier og med Språkdagen. Publikasjonen Språknytt er den kanalen befolkningen er mest fornøyd med blant våre informasjonskanaler.

Om lag 500 000 nordmenn (1 av 10) kjenner til Språkrådets spørsmåls- og svartjeneste, og 25 prosent av disse har vært i kontakt med svartjenesten. Størsteparten av dem som har vært i kontakt med svartjenesten, synes at den er nyttig, kompetent og har et godt servicenivå og en god svartid. Hele 84 prosent oppgir at tjenesten er nyttig. Undersøkelsen viser også at nesten 4 av 10 nordmenn

har brukt *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka* på nett, og 3 av 4 nordmenn svarer at det er viktig at det finnes gratis ordbøker på nett.

I tildelingsbrevet for 2016 ble Språkrådet også bedt om å vurdere og eventuelt ta initiativ til tiltak som kan forbedre tjenestene våre med bakgrunn i bruker- og befolkningsundersøkelsen. Dette blir nærmere omtalt i kapittel 4 av årsrapporten.

Del IV: Styring og kontroll i virksomheten

Overordnet vurdering av styring og kontroll

Det er utfordrende å implementere en risikoanalyse som er tilpasset Språkrådets egenart slik at risikovurderingen på en god måte kan inngå i mål- og resultatstyringsarbeidet. De mest sentrale risikofaktorene som viser måloppnåelsen i Språkrådets samfunnsoppdrag, er gjerne slik at de ligger utenfor Språkrådets egen kontroll. Dette har selvsagt å gjøre med at Språkrådets arbeid er sektorovergripende, og at de fleste tiltakene rådet setter i verk, skal gjennomføres andre steder enn i kultursektoren. Å identifisere faktorer som Språkrådet selv kan påvirke, står sentralt i arbeidet med å utforme realistiske mål for virksomheten, samtidig som det ligger i Språkrådets arbeidsoppgaver at tiltakene skal virke i andre sektorer enn vår egen. Det er viktig at disse stemmer med de føringene og prioriteringene som ligger i St.meld. 35 (2007-08) *Mål og mening*, i Språkrådets tildelingsbrev og i andre aktuelle oppdragsbrev.

Språkrådets egen risiko- og sårbarhetsanalyse og videreutvikling av risikostyringsredskapene våre vil også framover være viktige i styringsdialogen med Kulturdepartementet.

Språkrådet har i 2016 sammen med Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) og Nasjonalbiblioteket (NB) laget en utredning om en mulig tettere samdrift om IKT, administrative oppgaver (HR, økonomi, arkiv) og bygningsdrift. Første steg i det utvidede samarbeidet er at Språkrådets IKT-drift blir tatt over av NB, mens en eventuell videreutvikling av samarbeidet til andre områder er til nærmere utredning.

Nærmere omtale av forhold knyttet til styring og kontroll

Språkrådet omorganiserte virksomheten sin 1. januar 2014. Organisasjonen hadde inntil da vært «flat», men fra og med 2014 ble det innført en organisasjonsstruktur med tre fagseksjoner, en administrasjonsseksjon og en kommunikasjonsseksjon. Et vesentlig argument for å gjennomføre denne omorganiseringen var å styrke ledelsesfunksjonen. Språkrådet har i 2016 gjennomført en større evaluering av organisasjonsendringen. Hovedfunnet i evalueringen er at både den faste staben og fagrådene er fornøyd med omleggingen til linjeorganisasjon. Evalueringen viser at vi har mer å hente ut på samarbeid mellom fagseksjonene, at fagrådene må få en tydeligere organisatorisk innpassing, og at de ansatte i stedsnavntjenesten må bli bedre integrert i organisasjonen. Alle disse forholdene har det blitt arbeidet med i 2016.

HMS og arbeidsmiljø

Språkrådet er omfattet av avtalen om et mer inkluderende arbeidsliv (IA), og vi arbeider kontinuerlig for å oppfylle de overordnede målene i IA-avtalen om å sikre et godt arbeidsmiljø, styrke tilstedeværelsen på jobb, forebygge og redusere sykefravær og hindre utstøting og frafall i arbeidslivet.

Sykefraværet i 2016 var 6,7 prosent, mot 6,8 prosent i 2015. Språkrådet er ikke fornøyd med nivået på sykefraværet, og vi vil i de kommende årene arbeide målrettet med arbeidsmiljø- og inkluderingstiltak for å få ned langtidsykefraværet og holde det på et lavere nivå.

Språkrådet har avtale om bedriftshelsetjeneste med Stamina HOT.

Prosjekt for styring og ledelse i staten (2014–2017)

Prosjektet gjelder bedre ressursutnyttelse og tydeligere resultatorientering, og Språkrådet har i 2016 iverksatt følgende tiltak:

- Det er satt i verk et lederutviklingsprogram for Språkrådets ledergruppe (direktør og fem seksjonsledere). Programmet skal gå over en treårsperiode og styrke ledelsesfunksjonen og gi mer handlingsrom for lederne.
- Språkrådet har i 2016 fått ny strategisk plan for perioden 2016–2019. Planarbeidet har tatt form av en åpen og inkluderende prosess der alle deler av organisasjonen (inkludert Språkrådets tre fagråd med eksterne fageksperter) har bidratt med innspill. Med denne nye planen for fireårsperioden 2016–2019 vil Språkrådet ha en tydelig retning på arbeidet, slik at vi kan gjøre gode prioriteringer og utnytte ressursene våre på best mulig måte.
- Vi har i 2016 tatt et langt skritt i å ta i bruk digitalisering for en bedre og mer effektiv ressursutnyttelse. Dette har skjedd i form av e-læringskurs som skal avlaste kursholderne våre og gjøre at vi når flere brukere. I tillegg har vi arbeidet med svar databasen, som inneholder svar på språkspørsmål. Denne databasen vil etter planen effektivisere rådgivningstjenesten vår.
- Vi har i 2016 gått inn i første fase av et styrket administrativt samarbeid med Nasjonalbiblioteket og Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek. Denne første fasen omfatter IKT-drift, men planen er at vi i fase to skal vurdere nærmere mulighetene for tettere samarbeid på det økonomisk-administrative området. Målet er at dette vil gi oss styrkede funksjoner og lavere risiko.

Sikkerhet og beredskap

Språkrådet leier lokaler av Entra Eiendom AS i Observatoriegata 1 B gjennom en avtale inngått av Kulturdepartementet. Selskapet har ansvar for drift av bygninger, vedlikehold og adgangskontroll og gjennomfører flere evakueringsøvelser i året. Primært vil det være helsevesen og politi som har det operative ansvaret for ulykker som skjer utenfor arbeidsplassen. Bedriftshelsetjenesten kan også bistå dersom det er behov for krisepsykiatrisk hjelp.

Språkrådet har fra 2015 hatt avtale med Norsk kulturråd om beredskapslokaler. Dersom lokalene i Observatoriegata 1b av ulike grunner (brann, vannskade eller andre årsaker) ikke kan benyttes, har Norsk kulturråd tatt på seg å stille beredskapslokaler til disposisjon for Språkrådets ledergruppe.

Språkrådets IKT-system blir ut 2016 driftet av selskapet Snorre Data AS gjennom en egen avtale. Det blir tatt sikkerhetskopier en gang i døgnet av alle data og dokumenter som er lagret på Språkrådets datatjenere. Sikkerhetskopiene blir ikke lagret i Observatoriegata 1 B. Vi har i 2016 hatt to uønskete hendelser i form av virusangrep, og det ene av disse ødela malene til arkivsystemet vårt. Det viste seg

da at det aldri var avtalt sikkerhetskopiering av disse malene. Det er nå etablert systemer også på dette området.

Avtaler med eksterne fritar ikke Språkrådet fra å utvikle gode holdninger internt og kontinuerlig bygge god forståelse for IKT-trygghet og generell trygghetskultur. Dette gjør Språkrådet blant annet ved å legge betydelig vekt på IKT-trygghet i opplæringsprogram for nyansatte medarbeidere og sørge for at oppdaterte IKT-retningslinjer, instruksjoner og informasjon og råd om bruk av IKT-verktøy er tilgjengelig på intranettet.

Likestilling

I 2016 var kvinneandelen i Språkrådet 63,9 prosent. Det er ikke vesentlige lønnsforskjeller mellom kjønnene. Ledergruppen består av to menn og fire kvinner.

	Totalt		Lederstillinger		Andre stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Kjønnsfordeling – alle ansatte (%)	63,9	36,1	66,6	33,3	63,6	36,4
Kjønnsfordeling – heltidsansatte (%)	65,5	34,4	66,6	33,3	65,2	34,8
Kjønnsfordeling – deltidsansatte (%)	57,2	42,8	0	0	57,2	42,8
Gjennomsnittslønn (i 1000 kr)	557	541	785	755	509	502

Ytre miljø

Virksomheten påvirker i mindre grad det ytre miljøet. Språkrådet følger opp handlingsplanen for miljøledelse. De overordnede målene er god avfallssortering og -håndtering, redusert energibruk, miljøvennlig transport og miljøbevisste innkjøp.

Revisjonsmerknader fra Riksrevisjonen

Riksrevisjonen har ikke hatt vesentlig merknader til Språkrådets regnskaper i 2014 og 2015. Riksrevisjonen har slått fast at Språkrådets årsregnskaper i det alt vesentlige gir et dekkende bilde av disponible bevilgninger, og regnskapsopplysninger er rapportert til statsregnskapet i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring i Norge. Riksrevisjonen er ikke kjent med forhold som tilsier at Språkrådets disponering av bevilgningene er i strid med de administrative bestemmelsene om økonomistyring.

Fellesføring fra KMD

Med bakgrunn i resultatene fra bruker- og befolkningsundersøkelsen gjennomført av Opinion har Språkrådet vurdert og eventuelt tatt initiativ til tiltak som kan forbedre tjenestene våre.

Hele 37 prosent av befolkningen svarer at de selv har brukt *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka* på nett, i underkant av 80 prosent er fornøyd med nettordbøkene, og 75 prosent mener det er viktig at det er gratis ordbøker på nett. Språkrådet har allerede planer om å revidere ordbøkene og gjøre dem tilgjengelige i flere formater, og disse tilbakemeldingene understreker hvor viktige disse rettskrivingsressursene er.

Tilsvarende viser undersøkelsen at relativt mange kjenner til at Språkrådet svarer på språkspørsmål, men enda flere kjenner til nettsidene våre. Rundt 80 prosent er fornøyd med språkrådgivningen. Språkrådet kan ikke sette av flere ressurser til dette arbeidet, men mer av denne tjenesten kan gjøres tilgjengelig gjennom standardsvar på nettsidene våre. Dette effektiviseringsarbeidet pågår videre i 2017.

Når det gjelder bruk av engelsk i samfunnet, svarer 62 prosent at de er enige i påstanden «Jeg synes engelsk blir brukt i mange situasjoner der norsk ville fungert like godt». Å styrke norsk på områder med stor engelsk påvirkning er et av hovedmålene våre i tildelingsbrevet, og de fleste av tiltakene i seksjon for fagspråk og språk i samfunn og høyere utdanning er allerede rettet mot dette arbeidet, slik at vurderingen er at nye tiltak her i tillegg til det arbeidet som pågår, ikke er nødvendig.

I befolkningsundersøkelsen svarer 49 % at brev fra det offentlig ofte er uklart formulert. Det viser at det fortsatt er behov for et systematisk klarspråksarbeid i stat og kommune. Vi følger opp dette med kurs (e-læring og skreddersydde kurs for statlige virksomheter), informasjon og veiledning på nettstedet klarspråk.no, arbeid for et klarere lovspråk og kunnskapsdeling med kommunesektoren gjennom Språkrådets deltakelse i styringsrådet for KS-prosjektet Klart språk i kommunen.

Når det gjelder Språkrådets informasjonskanaler og bruken av og kjennskapen til disse, kan undersøkelsen tyde på at det er et noe uutnyttet potensial i våre sosiale mediekanaler. Det er naturlig å tenke seg at like mange skal kunne være i kontakt med oss i disse kanalene som gjennom nettsidene, noe Opinion også opplyser at er vanlig blant organisasjoner vi kan sammenligne oss med. Seksjon for kommunikasjon har i 2016 hatt fokus på tiltak for å styrke oss i sosiale medier. Vi har gjennomført en workshop der vi blant annet har fått eksterne sosiale medieeksperter til å analysere og foreslå tiltak i sosiale medier, og vi skal i 2017 ta i bruk egenproduserte videofilmer på Facebook for å nå enda bredere og bedre ut blant brukerne.

Tidstyvprosjektet

Språkrådet har tidligere hatt mållovsrapportering og saksbehandlingstid for stedsnavnsaker inne som tidstyver.

Mållovsrapporteringen er meldt inn av enkelte statsorganer som et tidkrevende arbeid, og Språkrådet vil derfor forsøke å forenkle dette arbeidet for statsorganene og departementene. I 2016 undersøkte vi mulighetene for å erstatte manuell rapportering med bruk av data fra statlige nettsider. Kulturdepartementet ga deretter i desember 2016 et oppdrag til Språkrådet og Nasjonalbiblioteket om å samarbeide for å utvikle en metode for automatisk innhøsting av målbruksdata. Som følge av dette har vi sammen med Nasjonalbiblioteket planlagt et pilotprosjekt i 2017, der målet er å utvikle et system for automatisk innhenting av informasjon om målbruk i staten.

De fire stedsnavnstjenestene er selvstendige enheter, og saksbehandlingstiden har variert noe dem i mellom. I følge stedsnavnloven skal navnesakene behandles innen to måneder. Stedsnavntjensten i Nord-Norge har i lange perioder hatt problemer med å overholde denne saksbehandlingstiden, og

det var derfor engasjert ekstra sekretærhjelpe fram til august. Sekretæren for Østlandet har også forberedt et betydelig antall saker for Nord-Norge. Dette har hjulpet betraktelig på situasjonen, men saksbehandlingstiden er fortsatt for lang i Nord-Norge. De andre stedsnavntjenestene har ikke noen problemer med å overholde saksbehandlingsfristen.

Aktuelle effektiviseringstiltak

Språkrådet utvikler e-læringskurs som sørger for at vi når mange flere brukere enn vi før har gjort med tradisjonell klasseromsundervisning i klarspråk og nynorsk. Det frigir ressurser som vi kan bruke mer målrettet og overordnet på klarspraksarbeid og nynorskarbeid i staten.

Tallet på søk i svarbasen og i rådgivningsstoffet på nettsidene viser at det her er et stort potensiale for å nå mange flere brukere. Dette kan etter hvert frigir ressurser til annen strategisk språkrådgivning.

Del V: Vurdering av framtidsutsikter

Språkrådet er en etat som er avhengig av høy språkfaglig kompetanse for å nå målene som er satt opp for virksomheten. Deler av staben vil med de gjeldende aldersgrensene gå av med pensjon de nærmeste årene. Det er vesentlig for Språkrådets arbeid at disse kan erstattes av personer med tilsvarende høy språkfaglig kompetanse.

På kort sikt knytter det seg en viss uro til at det ikke er re-etablert et fagmiljø i leksikografi og navnegransking i den norske UH-sektoren, etter Universitetet i Oslos avvikling av disse fagfeltene i 2015. Fagene er særlig relevante for Språkrådets faste virksomhet på feltene språkoobservasjon, normering og stedsnavnrøkt, men også for terminologifeltet.

Språkrådet ønsker i de kommende årene å legge mer vekt på tiltak som kan styrke norsk fagspråk. Ansvar for utvikling av norsk fagspråk er hjemlet i lov om universiteter og høyskoler, § 1-7, men praksis viser at det stadig oppstår interessekonflikter med institusjonenes arbeid med internasjonalisering og med de etablerte insentivordningene i UH-sektoren.

Vi ser også at publikumskontakten vår stadig er et utfordrende ressursproblem, og at det antakelig også vil være det i tiden framover. Brukerundersøkelsen viser at det er stor oppslutning om Språkrådets formål og arbeid, og etterspørselen etter rådgivning er større enn tilbudet vi kan gi. Digitalisering av tjenestene gjør at vi kan nå flere, men vi ser samtidig at med mer innholdsproduksjon blir forventningene enda høyere, og etterspørselen blir snarere større enn mindre. Språkrådet har de seneste årene fått flere nye arbeidsoppgaver, og det er krevende å balansere ressursbruken på de ulike feltene og oppgavene.

Språkrådet vil i årene som kommer legge vekt på en videre modernisering av virksomheten. E-læringskursene våre er viktige tiltak i denne moderniseringen. Det er et mål å nå flere med rådgivningstjenestene våre gjennom å få mer av virksomheten rettet inn mot en-til-mange-rådgivning og mer kommunikasjon med brukere i nye, digitale kanaler. Vi arbeider sammen med Nasjonalbiblioteket med å utvikle et system for digital innrapportering av data for virksomheter i Staten som rapporterer etter lov om målbruk i offentleg teneste. Dette systemet skal etter planen prøves ut i en pilotfase i 2017. Vi ønsker dessuten å delta i arbeidet med videre oppgradering og utvikling av håndordbøkene *Nynorskordboka* og *Bokmålsordboka*. Disse ordbøkene er vår viktigste kanal for å formidle hele normen for de to norske skriftspråkene og for å vise fram det gode, korrekte

norske språket. For legitimiteten til disse ordbøkene er det kritisk viktig at ordbøkene holder god kvalitet, er relevante og tilgjengelige. Ordbøkene trenger nå en fullstendig innholdsrevisjon, og dette arbeidet må settes i gang så raskt som mulig.

Vi vil forsøke å skaffe oss arbeidsrom til å satse enda mer på utvikling av god språkteknologi til bruk i utvikling av framtidsrettede tiltak både i skole, helsevesen, pleie og omsorg og på andre relevante felt. Språkteknologifeltet er et avgjørende viktig område for norsk språk i de kommende årene, og for Språkrådet er det vesentlig at vi også i framtiden kan være med og ha en hånd på rattet i den videre utviklingen av Språkbanken.

Språkrådet har mange oppgaver som er svært viktige for hele det norske samfunnet. Språket vårt er en infrastruktur som er av kritisk betydning for samfunnet. Et godt, tydelig og tilgjengelig språk vil fremme både god læring, økt medvirkning for alle borgere og dermed mer demokrati. Et godt og klart fagspråk er ikke minst også et viktig redskap i god og effektiv krise- og katastrofehandtering. Språkrådet ønsker i de kommende årene å formidle at språket er en kritisk viktig forutsetning for et godt, effektivt og velfungerende samfunn. Da trenger vi å kunne vise enda tydeligere igjen som aktør på viktige samfunnsfelt.

Del VI: Årsregnskapet

Ledelseskommentarer til Språkrådets regnskap 2016

Språkrådet er statens fagorgan i språkspørsmål og følger opp språkpolitikken på oppdrag fra Kulturdepartementet. Regnskapet er ført etter kontantprinsippet og er avgitt i overensstemmelse med retningslinjer for økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og Kulturdepartementets instruks til Språkrådet om økonomi- og virksomhetsstyring.

Bekreftelse

Det bekreftes med dette at årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten og med de krav som er satt fra overordnet departement. Regnskapet gir et dekkende bilde av bevilgningene Språkrådet har hatt til disposisjon i regnskapsåret, både av inntekter og utgifter. Språkrådet fører regnskap etter kontantprinsippet.

Språkrådet har en intern økonomiinstruks som er fastsatt av Språkrådet styre 17.9.2014, og som baserer seg på økonomiregelverket i Staten og på Kulturdepartementets instruks om økonomi- og virksomhetsstyring for Språkrådet, datert 5.5.2014. I henhold til denne instruksen har direktøren ansvaret for at virksomhetens økonomiske ressurser disponeres i samsvar med forutsetningene, og i samsvar med gjeldende bestemmelser for økonomiforvaltning i staten. Språkrådets styre har det overordna ansvaret for at økonomireglementet og KUDs instruks følges og for at budsjetttrammene overholdes.

Språkrådet utarbeider i tråd med de overordna føringene en årlig disposisjonsplan som sammen med interne budsjettdisponeringsfullmakter legger føringer for organisasjonens samla disponering av budsjettmidlene.

Spesifikk vurdering av vesentlige forhold

Budsjetttrammen for 2016 var på kr 32 129 394 .

På Kulturdepartementets post 78 «Ymse tiltak» ble det bevilget kr 100 000 til Årets nynorskkommune og kr 1 000 000 til prosjekter for innsamling og registrering av stedsnavn. Språkrådet forvalter tilskuddsordningen for stedsnavn og delte i 2016 ut tilskudd til 10 tiltak.

Språkrådets regnskap viser at organisasjonen i 2016 hadde et overforbruk på kr 453 000. Fordi Språkrådet i perioden hadde ekstraordinære inntekter på til sammen kr 413 000 bevilget til tiltak som skal gjennomføres i 2017, ble organisasjonens reelle overforbruk dermed på kr 866 000. Regnskapet viser at de største avvikene mellom disponibel bevilgning og bruk har skjedd i kjøp av konsulenttjenester, IKT-drift, kjøp av andre fremmede tjenester og reisekostnader.

En stor del av Språkrådets løpende honorarutgifter knytter seg til Statens navnekonsulenttjeneste. Dette er en autonom tjeneste med ni konsulenter (fordelte på fire regioner for norsk bokmål og nynorsk, og i tillegg én konsulent for kvensk) og en egen klagenemnd. Konsulenttjenesten leverer faglige råd til relevant vedtaksinstans (Statens kartverk, kommuner og fylkeskommuner) og har i de siste årene hatt en stor økning i saker, på grunn av nye krav til adresser i alle landets kommuner. Konsulenttjenestens autonomi gjør at Språkrådet ikke har umiddelbar instruksjonsmyndighet, og dette har gjort budsjetteringen utfordrende på postene honorar og kjøp av konsulenttjenester. I 2016 hadde Språkrådet dessuten to virusangrep som gav oss ekstraordinære utgifter til IKT-drift.

Språkrådet har i de seneste årene brukt en stadig økende del av virksomhetens totale budsjett på lønn og honorarer, og i 2016 utgjorde lønn og honorarer 74,8 % av budsjettet.

Språkrådet har i 2016 inngått en avtale med Nasjonalbiblioteket om IKT-tjenesteleveranser. Språkrådets gamle avtale med tjenesteleverandør på IKT-området gikk ut i 2015, men ble forlenget i påvente av en nærmere beslutning om ev. tettere samarbeid mellom KUDs etater på Solli plass. I 2016 bad Kulturdepartementet Nasjonalbiblioteket om å etablere en fellesløsning på området IKT-drift. Fellesløsningen skal sikre god og sikker drift, og den vil gi styrke Språkrådets risikostyring på IKT-området. Etableringen av nytt samarbeid førte til engangsutgifter til nytt oppsett, og vil også gi en økning i Språkrådets årlige utgifter til IKT-drift, sammenliknet med tidligere.

Andre vesentlige opplysninger

Språkrådet har som statlig virksomhet revisjon gjennomført av Riksrevisjonen. Årsrapport og årsregnskap for virksomheten blir publisert på Språkrådets nettsider (www.sprakradet.no) etter avsluttet etatstyringsdialog om dokumentet, og senest 1. mai 2017. I tråd med DFØs anbefalinger publiserer vi også revisjonsberetning fra Riksrevisjonen når dokumentet blir offentlig tilgjengelig.

Språkrådet forvalter ingen fond, men har fra 2015 forvaltet en tilskuddsordning til innsamling av stedsnavn. I 2016 var forvaltningssummen på kr 1 000 000, og det ble delt ut tilskudd til 10 tilskuddsmottakere. Tilskuddene til to av disse mottakerne ble dessverre betalte ut så sent i desember at de ikke belastet 2016-bevilgningen, og kr 235 000 av tilskuddsbevilgningen gikk derfor tilbake til statsregnskapet i 2016. Tilskuddene belaster i stedet det avsatte tilskuddet til innsamling av stedsnavn i 2017.

Oslo, 10. mai 2017

Åse Wetås
språkdirektør

Guri Melby
styreleder

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskapet for Språkrådet er utarbeidet med utgangspunkt i «Bestemmelsene om økonomistyring i staten» og følger disse.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen inneholder en øvre del med bevilgningsrapportering og en nedre del som viser Språkrådets beholdning i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomregnskap med statskassen.

Oppstillingen av bevilgnings- og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsenes punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- b) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- c) Regnskapet er utarbeidet etter kontantprinsippet

Regnskapet følger kalenderåret.

Oppstillingen av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene. Prinsippene følger bestemmelsenes punkt 3.5 om hvordan man skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Språkrådet er knyttet til statens konsernkontoordning i Norges Bank.

Bevilgningsrapportering

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2016

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Samlet tildeling Regnskap 2016		Merutgift (-) og mindreutgift
0326	Driftsutgifter	01	32 129 394	33 348 456	-1 219 062
0326	Ymse tiltak	78	1 100 000	965 000	135 000
1633	Nettoordning for mva i staten	01		1 020 118	-1 020 118
Sum utgiftsført			33 229 394	35 333 573	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Samlet tildeling* Regnskap 2016		Merinntekt og mindreinntekt(-)
3326	Ymse inntekter	01	265 000	1 030 439	765 439
5309	Tilfeldige inntekter	29		298 130	
5700	Arbeidsgiveravgift	72		3 050 663	
Sum inntektsført			0	4 379 231	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		30 954 342
Kapitalkontoer		
60057501	Norges Bank KK /innbetalinger	3 125 617
60057502	Norges Bank KK/utbetalinger	-34 054 986
703814	Endring i mellomværende med statskassen	-24 974
Sum rapportert		0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)				
		31.12.2016	31.12.2015	Endring
703814	Mellomværende med statskassen	-973 093	-948 119	-24 974

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
032601	-375 606	32 505 000	32 129 394
032678	0	1 100 000	1 100 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-) mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-) mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01.21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
032601	Overforbruk	-1 219 062		-1 219 062	765 439			-453 623	[10% av årets tildeling i note A]	0
00021				0	0			0	[5% av årets tildeling i note A]	
00021	"kan ryttes under post 01"			0	0			0	[5% av årets tildeling i note A]	
00045				0	0			0		
00045	"kan overføres"			0	0			0		
00070				0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
00075	"overslagsbevilgning"			0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2016

	Note	2016	2015
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinntekter	1	1 030 439	76 465
Andre inntekter	1	0	0
<i>Sum inntekter fra drift</i>		1 030 439	76 465
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	23 702 444	23 574 522
Andre utbetalinger til drift	3	9 646 011	9 869 949
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		33 348 455	33 444 471
Netto rapporterte driftsutgifter		32 318 016	33 368 006
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	0	0
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		0	0
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		0	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	246 379	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		246 379	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	965 000	1 223 623
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		965 000	1 223 623
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		51 751	53 764
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		3 050 663	2 906 680
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		1 020 118	1 121 968
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-2 082 296	-1 838 476
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		30 954 342	32 753 153

Oversikt over mellomværende med statskassen

Eiendeler og gjeld	2016	2015
Fordringer	14 000	35 000
Kasse	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk	-1 040 635	-964 997
Skyldige offentlige avgifter	-10 424	-21 620
Annen gjeld	63 967	3 498
Sum mellomværende med statskassen	8	-948 119

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Inntekter fra undervisningsoppdrag	0	16 280
Tilfeldige inntekter (post 01, 02)	1 030 439	60 185
Sum salgs- og leieinnbetalinger	1 030 439	76 465
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	1 030 439	76 465

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2016	31.12.2015
Lønn	20 871 165	20 997 990
Arbeidsgiveravgift	3 050 663	2 906 680
Pensjonsutgifter	0	0
Sykepenges og andre refusjoner	-1 608 909	-2 016 759
Andre ytelser	1 389 526	1 686 611
Sum utbetalinger til lønn	23 702 444	23 574 522
Antall årsverk:	35,8	35,5

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2016	31.12.2015
Husleie	2 793 895	2 568 540
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	9 137	10 159
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	147 801	117 795
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	0	0
Mindre utstysanskaffelser	147 356	512 350
Leie av maskiner, inventar og lignende	0	0
Kjøp av fremmede tjenester	3 061 090	3 876 343
Reiser og diett	853 778	1 072 154
Øvrige driftsutgifter	2 632 954	2 936 231
Sum andre utbetalinger til drift	9 646 011	11 093 572

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	0	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	0	0
Sum utbetaling til investeringer	0	0
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2016	31.12.2015
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)	246 379	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	246 379	0

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2016	31.12.2015
032678 Kartlegging og registrering av stedsnavn	865 000	1 223 623
032678 Årets nynorskkommune	100 000	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	965 000	1 223 623

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.**Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen**

	31.12.2016 Spesifisering av bokført avregning med statskassen	31.12.2016 Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	1 875	0	1 875
Andre fordringer	14 000	14 000	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	15 875	14 000	1 875
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-886 330	0	-886 330
Skyldig skattetrekk	-1 040 635	-1 040 635	0
Skyldige offentlige avgifter	-558	-10 424	9 866
Annen kortsiktig gjeld	63 967	63 967	0
Sum	-1 863 556	-987 093	-876 464
Sum	-1 847 681	-973 093	-874 589

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap
Balanseført verdi 31.12.2016						0
Språkrådet eier ikke aksjer eller selskapsandeler						

Vedlegg

Vedlegg 1

Volumtall

Tabeller med hovedtall fra virksomheten (oppslag i håndordbøkene, terminologiresurser, svartjeneste osv.).

Rådgivning fra Språkrådet og oppslag i nettordbøkene

		Rådgivning			Oppslag	
		E-post	Telefon	Sosiale medier	Bokmålsordboka	Nynorskordboka
2010		4020	2359		17 millioner	13 millioner
2011		4288	2329	125	21 millioner	14 millioner
2012		4324	1734	582	44 millioner	30 millioner
2013		4625	1571	557	59 millioner	30 millioner
2014		4708	1409	544	49 millioner	34 millioner
2015		4075	1203	550	50 millioner ²	38,8 millioner
2016		4239	1175	787	³ -3	-

² Tallene på oppslag i *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka* 2015 er ikke sammenlignbare med tidligere år, fordi vi fra og med dette året har fjernet såkalte robotsøk fra bruksmålingene.

³ Etter overføringen av ordbøkene fra Universitetet i Oslo til Universitetet i Bergen sommeren 2016 mangler vi fortsatt sikre tall for samlet søk i de to nettordbøkene gjennom hele året.

Termbaser

	Antall termposter 2016	Antall termposter 2015			Antall termer 2015	
			2010	2011		2011
SNORRE	–	52282	–	53 486	188 769	209 891
EØS-EU-basen	42 915 (hvorav 3 720 med bare nynorsk term på norsk og 5 099 med term på både bokmål og nynorsk)	42 895	40319	40 354	155 120	135 000
Landbruksordboka	–	–	–	ca. 20 000		
MeSH	19 085 (57 718 termer)		–	ca. 12 600		ca. 30 000
Electropedia	–	3073	–	–		
Internasjonal klassifikasjon for sykepleiepraksi s (ICNP)	–	4212	–	2848		
UHR bokmål	–	1868	–	1722		
UHR nynorsk	–	1666	–	1666		
Kollegiet for brannfaglig	1 672	1629	1424	1534		

terminologi						
Akutt forurensing	684	599	67	229		
Termportalen (NHH)	95 879	95 829	–	–	–	–
Termwikien:						
Dataterm	86	85				
Kjemi	596	472				
Vegvesenet	1 127	1012				
Datatilsynet	–	73				
Kjønnsforskning	23	14				
Kognitiv lingvistikk	55					
Bioteknologi	62					
Fagtermer i matematikk	8					
Språkteknologi	58					
Jernbanetermer	30					

Språkrådets kursvirksomhet

	Klarspråkskurs	Nynorskurs	Terminologikurs
2013	14	11	7
2014	7	9	2
2015	11	13	3
2016	11*	20	5

* Omfatter kurs og foredrag

Henveldeiser om brudd på målloven

2013	2014	2015	2016
48	62	43	56

Vedlegg 2

Rettskrivningsvedtak

Språkrådet vedtok i 2016 følgende vedtak om rettskrivning:

Vedtak som gjelder begge målformer:

- 1) substantivet *saharawi* og adjektivet *saharawisk* (før: unormert)
- 2) rakefisk eller rakfisk (før: bare rakefisk), rakesild eller raksild (før: bare rakesild)

Vedtak som bare gjelder bokmål:

- 3) dølafe eller dølefe (før: bare dølefe), dølahest eller dølehest (før: bare dølehest), dø laku eller døleku (før: bare døleku)

Vedtak som bare gjelder nynorsk:

- 4) Langform på *-ar* er eneform for en gruppe hankjønnsord med religiøst eller historisk opphav.

Vedtaket omfatter følgende ord:

afrikandar (før: afrikand eller afrikandar)

anglikanar (før: anglikan eller anglikanar)

augustinar (før: augustin eller augustinar)

benediktinar (før: benediktin eller benediktinar)

bernhardinar (før: bernhardin eller bernhardinar)

birgittinar (før: birgittin eller birgittinar)

birkebeinar (før: birkebein eller birkebeinar)

bysantinar (før: bysantin eller bysantinar)

dominikanar (før: dominikan eller dominikanar)

florentinar (før: florentin eller florentinar)

fransiskanar (før: fransiskan eller fransiskanar)

galatar (før: galat eller galatar)

germanar (før: german eller germanar)
girondinar (før: girondin eller girondinar)
gotar (før: gote eller gotar)
herrnhutar (før: herrnhut eller herrnhutar)
hunar (før: hun eller hunar)
irokesar (før: irokes eller irokesar)
jakobinar (før: jakobin eller jakobinar)
kapusinar (før: kapusin eller kapusinar)
karolingar (før: karoling eller karolingar)
keltar (før: kelt eller keltar)
lutheranar (før: lutheran eller lutheranar)
merovingar (før: meroving eller merovingar)
mohikanar (før: mohikan eller mohikanar)
plebeiar (før: plebei eller plebeiar)
puritanar (før: puritan eller puritanar)
rabbinar (før: rabbin eller rabbinar)
saksar (før: sakse eller saksar)
sarasenar (før: sarasen eller sarasenar)
spartanar (før: spartan eller spartanar)
teutonar (før: teuton eller teutonar)
trojanar (før: trojan eller trojanar)
tungusar (før: tungus eller tungusar)
vallonar (før: vallon)

Vedtaket gjelder også sammensetninger, f.eks. *fransiskanarmunk*, og eventuelle sjeldnere ord som ikke er med på listen ovenfor.

5) masai (før: massai)

6) *smalahove* eller *smalehovud* (om matretten) (før: bare *smalehovud*)

Styret vedtok ellers endringer i rettskrivning og bøyning for en del grupper av substantiver, hovedsakelig intetkjønnsord i bokmål. Disse endringene legges fram for Kulturdepartementet til godkjenning.

**

Vedlegg 3

Tabeller med utvikling i bruk av Språkrådets trykte og digitale tjenester

Vedlegg 4

Hovedfunn i undersøkelsen av brukererfaringer med Språkrådets tjenester og ressurser

Vedlegg 5

Risiko- og sårbarhetsanalyse

SPRÅKRÅDET
Org. nr.: 971527404

Riksrevisjonens beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Språkrådets årsregnskap for 2016. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusive noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2016.

Etter Riksrevisjonens mening gir Språkrådets årsregnskap et rettviseende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter i 2016 og av mellomværende med statskassen per 31. desember 2016, i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI etikkregler), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene og INTOSAI etikkregler. Etter Riksrevisjonens oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse om revisjonen av årsregnskapet og uttalelsene om etterlevelse av administrative regelverk dekker ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V), og vi attesterer ikke denne informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det revisors oppgave å lese øvrig informasjon i årsrapporten. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskapen opparbeidet under revisjonen, eller hvorvidt den øvrige informasjonen tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom det konkluderes med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er Riksrevisjonen pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen.

Det er ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens og overordnet departements ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et rettviseende bilde i samsvar med regelverk for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Overordnet departement har det overordnede ansvar for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen*, *instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999) alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke beslutningene som treffes av brukere på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med *lov om Riksrevisjonen*, *instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og ISSAI 1000–2999, utøver revisor profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen.

Revisor identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Revisjonshandlinger utformes og gjennomføres for å håndtere slike risikoer, og tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis innhentes som grunnlag for revisors konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Dette skyldes at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner, eller overstyring av intern kontroll.

Revisor gjør også følgende:

- opparbeider en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av virksomhetens interne kontroll
- evaluerer hensiktsmessigheten av regnskapsprinsippene som er brukt, og rimeligheten av tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, herunder tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde

Revisor kommuniserer med ledelsen <dersom aktuelt sett inn: [og styret]>, og informerer overordnet departement, blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Revisor vil også kommunisere om forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, herunder eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Av de forholdene som kommuniseres med ledelsen <dersom aktuelt: [og styret]> og som overordnet departement blir informert om, tar revisor standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse regnes som sentrale forhold ved revisjonen. Disse beskrives i så tilfelle under eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom Riksrevisjonen gjennom revisjon av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk for økonomistyring, gjennomføres utvalgte revisjonshandlinger for å kunne gi uttalelse om hvorvidt det er vesentlige brudd på disse.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrativt regelverk for økonomistyring

Vi gir en uttalelse med moderat sikkerhet på om vi er kjent med forhold som tilsier at virksomhetens disponering av bevilgningene i vesentlig grad er i strid med administrativt regelverk for økonomistyring. Uttalelsen bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelserevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnås gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendig.

Basert på revisjon av årsregnskapet og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til ISSAI 4000-serien, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomhetens disponering av bevilgningene er i strid med administrativt regelverk for økonomistyring.

Oslo; 27.04.2017

Etter fullmakt

Tor Digranes
ekspedisjonssjef

Harald Haugen
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur